

Omgevingsanalyse Coronavirus

Analyseperiode 14:00 uur d.d. 11 februari – 14:00 uur d.d. 12 februari

DCo VWS | met input van RIVM, BZ, SZW en IenW

10.2e

Wie is getroffen?	Wie is betrokken?	Wie voelt zich betrokken?
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders in quarantaine Nederlanders in China Bedrijven met locaties in China Bedrijven die voor leveringen afhankelijk zijn van China 	<ul style="list-style-type: none"> Familie / vrienden van Nederlanders in quarantaine en in China Werknemers / klanten van bedrijven die handelen met China 	<ul style="list-style-type: none"> Actieve burgers die zich (o.a. op Twitter) zorgen maken over het virus. Algemeen publiek.

Samenvatting

- De media-aandacht voor het nieuwe coronavirus is afgenomen ten opzichte van vorige week, maar blijft substantieel. De meeste landelijke en regionale media berichten over het virus, vanuit een grote diversiteit aan invalshoeken. Meerdere landelijke media onderhouden een liveblog.
- De gezondheidssituatie in Nederland speelt de afgelopen periode geen grote rol in de media.
- De meeste media-aandacht met een Nederlandse invalshoek gaat uit naar het Nederlandse cruiseschip de Westerdam, dat na eerdere toestemming om aan te meren in Thailand gisteren toch werd geweigerd. Woensdagmiddag berichten media dat het schip, met aan boord onder anderen ruim negentig Nederlanders, mag aanmeren in een haven in Cambodja.
- In de ochtendjournaals en online media is er ook aandacht voor de bevestiging van 39 nieuwe besmettingen op het cruiseschip Diamond Princess bij Japan, met vijf Nederlanders aan boord.
- Veel media berichten ten slotte over de nieuwe naam COVID-19. Wel lijkt voor veel media onduidelijk dat het hier gaat om de naam voor de ziekte en niet voor het coronavirus zelf.

Karakterisering berichtgeving

- De media-aandacht voor het nieuwe coronavirus neemt dinsdag en woensdag wat af ten opzichte van maandag, maar blijft substantieel. De meeste landelijke en regionale ochtendbladen schrijven over het coronavirus, vanuit een grote diversiteit aan invalshoeken. Ook onderhouden diverse landelijke media online nog altijd een liveblog, zoals [NU.nl](https://www.nu.nl) en [AD](https://www.ad.nl).
- Een groot deel van de media-aandacht gaat dinsdag en woensdag uit naar het Nederlandse cruiseschip Westerdam, met 91 Nederlanders aan boord. O.a. het NOS journaal, RTL Nieuws, Nieuwsuur en Hart van Nederland berichten hier dinsdagavond over. Daarbij komen ook opvarende [redacted] en minister Blok aan het woord (NOS, RTL). In de ochtendkranten van woensdag schrijven Telegraaf, AD, FD en Trouw over het cruiseschip. De sfeer onder de passagiers aan boord wordt wisselend beschreven. Van 'rust aan boord' (Trouw) tot 'oplopende frustratie' (AD) en 'lage moraal' (FD). In verschillende kranten komen enkele passagiers aan het woord. Zij zeggen te hopen op 'diplomatieke druk vanuit Den Haag'. Woensdagmiddag berichten media dat het cruiseschip Westerdam toestemming heeft om aan te meren in Cambodja.
- Media, waaronder de journalen van NOS en RTL Nieuws, berichten woensdagochtend ook over het cruiseschip de Diamond Princess bij Japan, met daarop vijf Nederlanders. Het aantal bevestigde besmettingen zou zijn gestegen met 39 naar een totaal van 174.
- De WHO heeft dinsdag de ziekte die door het coronavirus wordt veroorzaakt een naam gegeven: COVID-19. Vrijwel alle landelijke media berichten hierover. Uit de berichtgeving blijkt echter onduidelijkheid. Veruit de meeste media, waaronder NOS, ANP, AD en Telegraaf, spreken van een nieuwe naam voor het coronavirus. In werkelijkheid gaat het om de officiële naam voor de ziekte veroorzaakt door het nieuwe coronavirus, zoals de liveblog van [NU.nl](https://www.nu.nl) wel correct bericht.
- Ook andere uitspraken van de WHO worden door veel media overgenomen. Zo zou binnen anderhalf jaar een vaccin klaar kunnen zijn en noemt WHO-chef Tedros het coronavirus "publieke vijand nummer 1" en potentieel gevaarlijker dan terrorisme.
- Ten slotte is er in verschillende media nog aandacht voor discriminatie vanwege het coronavirus en behandelen diverse media, waaronder EenVandaag en Nieuwsuur, de economische gevolgen.

10.2e

Zie hieronder de belangrijkste nieuwe ontwikkelingen die naar voren komen in de media:

Aantallen

- Wereldwijd zijn ruim 45.000 besmettingen bevestigd en 1.115 mensen overleden (WHO).

Besmettingen in de media

- De belangrijkste medisch adviseur van de Chinese regering meldde dat in verschillende provincies het aantal nieuwe gevallen daalt. "Ik hoop dat deze epidemie ergens in april over is", zei epidemioloog Zhong Nanshan, die een belangrijke rol vervulde in de bestrijding van het SARS-virus in 2003. In China werden gisteren 2015 nieuwe besmettingen met het coronavirus geconstateerd. Dat is het laagste aantal sinds 30 januari ([RTL Nieuws](#)).
- [AD](#) en gelieerde media berichten vanochtend dat het nieuwe coronavirus ook Noord-Korea heeft bereikt. Het gesloten land wil de berichten vooralsnog niet bevestigen.

Beschrijving in media van het virus

- Het eerste vaccin tegen het nieuwe coronavirus kan volgens de WHO over 18 maanden klaar zijn. In de tussentijd moeten landen "zo agressief mogelijk" proberen te voorkomen dat het virus zich verder verspreidt. WHO-chef Tedros noemt het coronavirus "publieke vijand nummer 1" en een wereldwijde bedreiging die potentieel gevaarlijker is dan terrorisme (o.a. [NOS](#)).
- De WHO heeft dinsdag bovendien de ziekte die door het coronavirus wordt veroorzaakt een naam gegeven: COVID-19. Vrijwel alle landelijke media berichten hierover, zowel online als op tv. Uit de berichtgeving blijkt echter onduidelijkheid. Veruit de meeste media (o.a. ANP, [NOS](#), [Telegraaf](#), [AD](#)) spreken van een nieuwe naam voor het coronavirus, in plaats van de ziekte.
- Bewoners van een hoog flatgebouw in Hongkong zijn mogelijk met corona besmet geraakt via de afvoerleidingen in het gebouw. De autoriteiten doen groot onderzoek naar Hong Mei House, waar twee bewoners vermoedelijk zijn besmet door hun bovenburen die tien verdiepingen hoger wonen. Volgens Aziatische media doet het denken aan de verspreiding van Sars ([Telegraaf](#)).

Politiek

- Reizigers die van buiten de EU een lidstaat binnenkomen moeten overal dezelfde vragenlijst invullen over waar ze vandaan komen en of ze griepverschijnselen hebben. Dat stelt de fractie van christendemocraten in het Europees Parlement voor om het risico van de verspreiding in Europa van het nieuwe coronavirus tegen te gaan. Het zou niet alleen om luchtvaartpassagiers moeten gaan, maar alle reizigers die via de buitengrenzen de EU binnenkomen (ANP).
- CDA-Europarlementariër Esther de Lange lichtte het voorstel vanochtend toe bij [Goedemorgen Nederland](#). Daarbij stelde zij bovendien dat ze het veel te laat vond dat de Europese minister van Volksgezondheid pas morgen bij elkaar komen in Brussel.

Informatiebehoefte

RIVM

- Het aantal inkomende telefoongesprekken bij het RIVM (45) ligt dinsdag op het laagste punt van de afgelopen twee weken (excl. de weekenden). Het aantal mails (13) blijft laag, met name ten opzichte van de laatste week van januari (gemiddeld 178 oproepen en 45 mails per dag).
- Op social media krijgt het RIVM dinsdag 165 berichten binnen. Daarbij zitten veel tweets over de aanpak van Nederland, is dat wel genoeg? Verder ook reacties op de door de WHO vastgestelde naam COVID19. Ook zijn er reacties op de animatie over verspreiding, vooral met het verwijt dat het niet klopt dat mensen zonder ziekteverschijnselen niet besmettelijk zijn.

VWS

- Tegenover [RTL Nieuws](#) vertellen Nederlanders ██████████ over hun 11 dagen in quarantaine in Finland. Daarin stellen zij ook dat ze zich niet erg gesteund voelden door de Nederlandse overheid. "Minister Bruins zei dat hij contact had met alle Nederlanders die in quarantaine zaten, maar wij hebben niets gehoord. We voelden ons een beetje verlaten."

10.2e

Gedrag (Nederland)

Nederlands cruiseschip Westerdam bij Thailand

- Het cruiseschip Westerdam, met aan boord o.a. ruim negentig Nederlanders, mag aanmeren in een haven in Cambodja. Dat heeft Holland-Amerika Lijn woensdag laten weten (ANP).
- De Westerdam zet nu koers naar de haven van Sihanoukville in Cambodja. Daar komt het schip morgenochtend omstreeks 7 uur aan. Vanuit de havenstad worden de passagiers de komende dagen via gecharterde vluchten naar Phnom Penh worden gebracht. En van daaruit naar huis. Alle vluchten worden door Holland-America Line betaald. HAL zegt de Cambodjaanse autoriteiten 'extreem dankbaar' te zijn voor hun steun. Alle toestemmingen zijn binnen ([AD](#)).

Cruiseschip Diamond Princess bij Japan

- Op het cruiseschip Diamond Princess, dat voor de kust van Japan ligt, zijn opnieuw 39 nieuwe gevallen van het nieuwe coronavirus geconstateerd. Daarmee is het totaal aantal besmettingen met op het schip gestegen tot 174. De verwachting is dat de opvarenden op het cruiseschip nog tot 19 februari in quarantaine blijven (o.a. [RTL Nieuws](#)).
- Op het schip zijn vijf Nederlanders aanwezig. Een 71-jarige Nederlander aan boord, zei gisteren tegen RTL Nieuws dat hij zich steeds meer zorgen begint te maken. "Zijn ze nog in staat om mensen die geen symptomen hebben de 19de van boord te laten gaan? Dat is onze zorg".

Quarantaine van Nederlanders uit Wuhan

- [AD](#) en enkele gelieerde kranten schrijven dinsdag dat het merendeel van de uit Wuhan teruggehaalde Nederlanders die daar op een Defensieterrein verbleven naar huis zijn gestuurd en niet besmet lijken te zijn met het coronavirus. Zij kunnen de resterende tijd dat zij nog in quarantaine moeten blijven, thuis uitzitten.
- Hoeveel mensen er nu nog in Huis ter Heide (gemeente Zeist) verblijven, kan de GGD Brabant-Zuidoost, dat de opvang van de teruggekeerde Nederlanders coördineert, niet zeggen. Communicatieadviseur Saskia Smets: "Ik kan geen aantallen geven, maar het merendeel is één nacht op het defensieterrein gebleven en daarna weer naar huis gegaan. Niemand was ziek."

Economische gevolgen

- Nederlandse bedrijven ondervinden naar verwachting nog maanden problemen door het nieuwe coronavirus. Tot die conclusie zijn ondernemersorganisaties als VNO-NCW en FME woensdag gekomen in een speciaal crisioverleg naar aanleiding van de virusuitbraak. Zelfs als de verspreiding van het virus op korte termijn wordt gestopt, zullen de problemen in het transport en de productie waarschijnlijk nog maanden na-ijlen (ANP, [Telegraaf](#)).
- [Nieuwsuur](#) besteedt aandacht aan de economische impact van het coronavirus. Met name Nederlandse tech-bedrijven voelen het effect omdat ze vaak direct zaken doen met China.
- AkzoNobel verwacht dat het nieuwe coronavirus impact zal hebben op de resultaten (ANP).
- Heineken kan de impact van het coronavirus op de resultaten nog niet inschatten (ANP).
- Ondernemersvereniging Evofenedex verwacht dat de Rotterdamse haven binnen enkele weken de gevolgen zal merken van het coronavirus. Veel lege zeecontainers stranden in Chinese havens als gevolg van het coronavirus.
- Het coronavirus komt containerrederijen duur te staan. Steeds meer afvaarten naar China worden geschrapt. Consultancybureau Sea Intelligence waarschuwt voor een omzetverlies van 300 tot 350 miljoen dollar per week.

Gedrag (buitenland)

Luchtvaart

- Bestuursleden van de Vereniging Nederlands Cabinepersoneel (VNC) hebben meerdere keren easyJet verzocht om met elkaar in gesprek te gaan over het Coronavirus en de eventuele blootstelling daaraan door bemanningsleden. easyJet heeft tot nu toe geweigerd. De bestuursleden vinden de updates van easyJet echter niet langer acceptabel gezien de laatste incidenten waar een zogenaamde Super Carrier aan boord van één van de toestellen vloog van

Geneve naar London Gatwick. VNC bestuursleden laten in een [brief](#) aan easyJet weten de Franse vakbond SNPNC te ondersteunen om acties te ondernemen.

Economische gevolgen en maatregelen internationale bedrijven

- Als de uitbraak van het coronavirus volgende maand niet onder controle is, kunnen de economische gevolgen veel groter zijn dan geraamd. Daarvoor waarschuwt kredietbeoordelaar S&P Global in een nieuw rapport (o.a. [Tubantia](#)).
- De Grand Prix van China wordt uitgesteld vanwege het coronavirus, zo maakt autofederatie FIA woensdag bekend. De race stond gepland op zondag 19 april (o.a. [NU.nl](#)).
- Steeds meer bedrijven melden zich af voor het grootste smartphonecongres ter wereld. Recent hebben chipmaker Intel en provider NTT laten weten dat ze het Mobile World Congress in Barcelona een jaartje overslaan. Ze doen dit uit angst voor het coronavirus ([AD](#)).

Betekenisgeving

Discriminatie vanwege het coronavirus

- De berichtgeving in de reguliere media rondom het coronavirus en discriminatie van Nederlandse Chinezen is vandaag een stuk minder dan de afgelopen dagen. In de media worden vooral incidenten onder de aandacht gebracht waarbij sprake is geweest van discriminatie. Het algehele sentiment is dat racistische gevoelens richting Chinese Nederlanders niet nieuw zijn, maar dat het nu aan het licht komt door het coronavirus. Verder worden de media mede verantwoordelijk gehouden voor het negatieve sentiment richting Chinezen.
- *NRC Next* besteedt vandaag uitgebreid aandacht aan het onderwerp en laat verschillende Chinese Nederlanders aan het woord, waaronder ██████████. Zij is recent geconfronteerd met discriminatie. Zo vertelt zij dat zij een bus instapte en zodra ze binnen was, begonnen twee jongens te hoesten, 'corona' te fluisteren en hun jas over mond en neus te trekken. Zeng vindt dat racisme op dit moment in Nederland een erger probleem is dan het virus zelf.
- De krant verwijst verder onder meer naar het incident in de studentenflat in Wageningen en noemt het nummer dat Radio 10 vorige week vrijdag uitzond 'de druppel die de emmer deed overlopen'. Hierop volgden duizenden meldingen bij de antidiscriminatiebureaus, aldus *NRC Next*.
- Verder laat *NRC Next* Frank Pieke (hoogleraar Chinastudies) aan het woord die vindt dat de incidenten niet kunnen worden afgedaan als 'oprispingen' van anti-Chinese gevoelens. De huidige incidenten zijn de oogst van wat politici en media de afgelopen 4 tot 5 jaar hebben gezaaid. Er heeft zich een enorme omslag in het denken over China voorgedaan. Er wordt gezegd dat China ons bedreigt en besteelt en rommelt met onze normen en waarden, aldus Pieke.
- *Gelderlander* verwijst naar de oproep van de burgemeester van Wageningen, het bestuur van de universiteit en studentenhuysvester Idealis om te stoppen met het discrimineren van Chinezen in Wageningen. Dit naar aanleiding van het incident in de studentenflat in Wageningen afgelopen weekend. Ook op sociale media is hiervoor aandacht. De gemeente Wageningen heeft naar aanleiding hiervan het volgende bericht verspreid: 'Afgelopen weekend heeft een racistisch incident plaatsgevonden gericht tegen de Chinese gemeenschap in onze stad. Dit soort gedrag past nergens en zeker niet in een open en internationale stad als Wageningen. Discriminatie en bedreiging tolereren we niet. Elke inwoner moet zich veilig voelen in Wageningen'.
- *Telegraaf* plaatst een ingezonden brief van iemand die het onterecht vindt dat Chinezen vanwege het coronavirus worden gediscrimineerd. De schrijver is van mening dat Chinezen zich 'geruisloos hebben aangepast' aan onze samenleving en perfect zijn geïntegreerd.
- Het aantal berichten op sociale media over het coronavirus en discriminatie neemt af. Op sociale media zijn relativerende opmerkingen te vinden. Racisme zou bijvoorbeeld voorkomen uit onwetendheid. Aan de andere kant zijn er ook berichten waarin wordt gesteld dat het racisme diep zit en dat Chinezen al voor de komst van het coronavirus werden gediscrimineerd. Een voorbeeld van een reactie: 'ongenadig en onverholven racisme zal nooit verdwijnen, het hoort bij NL net als kaas'.

10.2e